Водонапірній вежі Маріуполя виповнилося 112 років

https://donbas24.news/news/vodonapirnii-vezi-mariupolya-vipovnilosya-112-rokiv-foto

03 липня 2022, неділя

Автор: **Ольга Демідко (Маріуполь)**
Автор: **donbas24.news**

3 липня виповнилося 112 років водонапірній вежі Маріуполя, яка вже давно стала архітектурною візитівкою міста

Коли постає питання, що є архітектурним символом Маріуполя, зазвичай виникає образ водонапірної вежі, яка прикрашає місто, що вигідно виділяється у навколишньому урбаністичному пейзажі та має насичену історію.

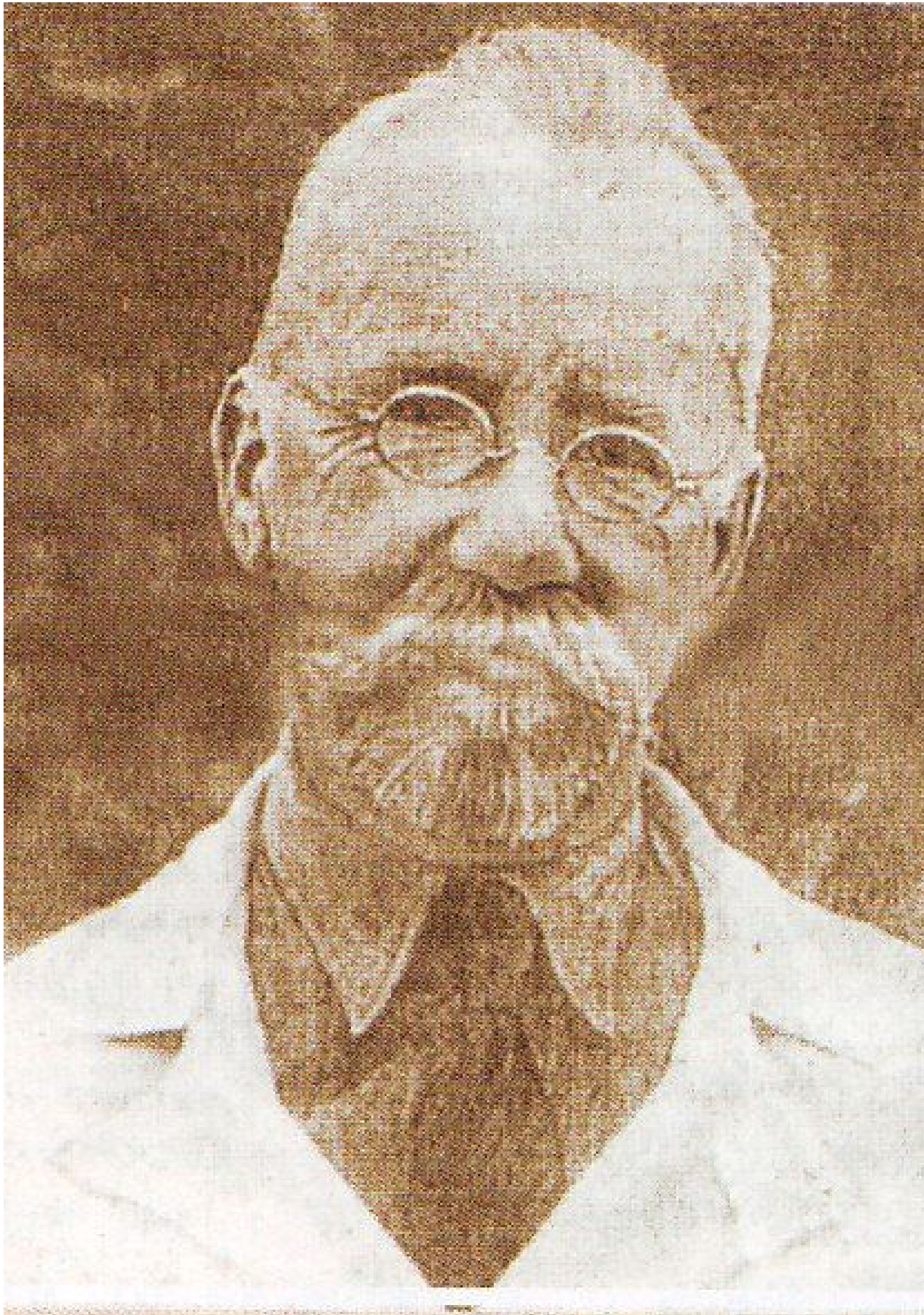
ІСТОРІЯ

Спроектував майбутній маріупольський символ[1] німець, лютеранин **Віктор Олександрович Нільсен** у 1908 році. Він приїхав на постійне проживання до міста у 1900 р. і став головним міським архітектором Маріуполя. У 2017 році на його честь була названа вулиця, на якій розташована вежа. Роботи з будівництва вежі розпочалися в грудні 1909 року. Сьогодні це — пам'ятник архітектури, а тоді — «об'єкт життєвої необхідності», адже вона була одним з ключових елементів першого міського водопроводу. Ось чому реалізація проєкту спорудження міського водоканалу стала одним з пріоритетних напрямів, але разом з тим і найбільшим «головним болем» міської влади Маріуполя. Хоча в планах спорудження водопроводу було вже не один рік, детальний план[2] Віктора Олек-

[1] Архітектурна візитівка Маріуполя, Ольга Демідко, mrpl.city, 10.11.2017, https://mrpl.city/blogs/view/arhitekturna-vizitivka-mariupolya, Internet Archive: https://archive.org/details/10_11_2017.olga_demidko.mrpl_city.arhitekturna_vizitivka_mariupolja

[2] Маріупольська водонапірна башта, Вікторія Шовчко, zabytki.in.ua, https://zabytki.in.ua/uk/619/mar-upolska-vodonap-rna-bashta

сандровича Нільсена (1871 — 1941) затвердили зі схвалення самого прем'єр-міністра Російської імперії Петра Аркадійовича Столипіна (1862 — 1911) лише в 1908 році.

Архітектор Віктор Нільсен

Споруджувана протягом двох років міська водопровідна мережа в підсумковому варіанті, запущеному 3 липня 1910 року, являла собою розгалужений водопровід протяжністю двадцять один з

половиною кілометр з водозабірними колонками, біля яких в будках доглядачі збирали плату за відпущений обсяг живлющої вологи, куди вода подавалася за допомогою водонапірної башти. Згідно з реалізованим проєктом частина лінії була безпосередньо заведена в будинки привілейованої еліти Маріуполя.

Десятьма роками раніше В. Нільсен побудував дуже схожу вежу на берегу Волги в місті Рибінськ (1899 р.), тому у нього вже був

потрібний досвід. Вода з бака на четвертому поверсі вежі подавалася до спеціальних колонок, куди маріупольці приходили, аби купити води. Довжина водогону складала 21 кілометр. Водночас вода була проведена до будинків забезпечених маріупольців. За відомостями міської управи, в 1911 р. водопровід обслуговував дві третини населення міста, близько 30 000 жителів. Решта користувалася колодязями та іншими джерелами. У такому вигляді міський водоканал з обслуговування більшої частини жителів (дві третини від загальної кількості) проіснував аж до 1932 року, коли в місті гирла Кальміусу було розпочато будівництво нової централізованої системи міського водопостачання. Залишившись без роботи, Маріупольська водонапірна башта виконувала роль пожежної каланчі, адже вона ще продовжувала залишатися однією з найвищих точок міської архітектури.

АРХІТЕКТУРА

Водонапірна вежа створена в формах еклектики, тобто поєднує елементи різних стилів, що знайшли своє втілення в романських і готичних мотивах віконних прорізів і в системі прикрас фасаду вежі. Вона має чотири яруси й вісім граней у периметрі. Із зовнішнього декору водонапірної вежі Маріуполя варто підкреслити напівкругле оформлення прорізів здвоєних вікон четвертого ярусу, що нависає над стінами, елементи переходу карниза над верхнім ярусом в площину скатів даху і рельєф парапету оглядового майданчика на її вершині.

І хоча у маріупольської водонапірної вежі є сестра-близнюк — Рибінська водонапірна вежа, все ж вона унікальна. Старша Рибінська сестра — більш сувора і зовні скромна, а молодша Маріупольська — яскрава і святкова.

Водонапірна вежа Маріуполя

Рибінська водонапірна вежа

ЛЕГЕНДА

Існує легенда, що під час Другої світової війни вежа не зазнала серйозних пошкоджень завдяки оригінальній методиці, використаній під час будівництва. Мешканці міста вважали, що її врятували курячі яйця, які міцніше поєднували цемент, ніж цегла. Прав-

да це, чи тільки легенда, для нас важливо, що вона все ж таки вціліла.

Втім після повномасштабного вторгнення росії в Україну, попри те, що більшість історичних будівель Маріуполя пошкоджені чи повністю зруйновані, вежі вдалося вцілити. Це вже третя війна, в якій архітектурній пам'ятці пощастило «вистояти».

Вежа Маріуполя до 24.02.2022

snch

snch

ПОДАЛЬША ДОЛЯ

Довгий час водонапірна вежа знаходилася в забутті. У 1983 році про історичну будівлю нарешті згадали і присвоїли їй статус пам'ятки архітектури місцевого значення під охоронним номером «31-ДЦ». Наприкінці 80-х років минулого століття виникла ідея реставрації будівлі та розміщення в ньому музею містобудування Маріуполя. Хоча, на жаль, ця ідея так і не була втілена в життя.

У 1987-1988 роках фахівцями Київського інституту «Укрпроектреставрація» було проведено обстеження будівельних конструкцій башти та розроблений проєкт її реставрації. У ході реконструкції її вигляд не зазнав значних змін. Єдине, що було зроблено — розширена і засклена оглядова вежа, а поверхню будівлі покрили захисним шаром. У 1996 р. у будівлі було розташовано відділення банку. А після спалення приміщення Маріупольської міськради до вежі переїхали кілька структурних підрозділів міськради. Пізніше покинула вежу і міськрада, після чого вона відкрила свої двері для культурно-освітнього проєкту VEZHA. У 2018 році до 240-річчя

Маріуполя вежа отримала підсвітлення.[3]

[3]На исторических зданиях Мариуполя появляется подсветка, Яна Іванова, mrpl.city, 20.08.2018, https://mrpl.city/news/view/na-istoricheskih-zdaniyah-mariupolya-poyavlyaetsya-podsvetka-foto-plusvideo

До війни вона була найвідвідуванішим місцевим туристичним об'єктом, з верхнього оглядового майданчика якого відкривалася дивовижна панорами міста. А під час воєнних дій у березні-квітні 2022 року вона стала прихистком для багатьох маріупольців.

Читайте також: *«Ключі є, а дверей нема. Все згоріло»: навіщо маріупольці зберігають ключі від рідних домівок*[4]

Найсвіжіші новини та найактуальнішу інформацію про Донецьку й Луганську області також читайте в нашому телеграм-каналі Донбас24.

ФОТО: Олександр Мальон, Євген Сосновський, M. EHUB та з відкритих джерел

[4]«Ключі є, а дверей нема. Все згоріло»: навіщо маріупольці зберігають ключі від рідних домівок, Алевтина Швецова, donbas24.news, 01.07.2022, https://donbas24.news/news/klyuci-je-a-dverei-nema-vse-zgorilo-navishho-mariupolci-zberigayut-klyuci-vid-ridnix-domivok

Про автора

Ольга Демідко
історик, викладач, екскурсовод, громадська діячка Маріуполя.

В 2013 році закінчила Маріупольський державний університет, магістр історії.

Працювала вчителем історії у СШ № 66, телеведучою Маріупольського телебачення, на посаді асистента кафедри соціальних комунікацій Маріупольського державного університету.

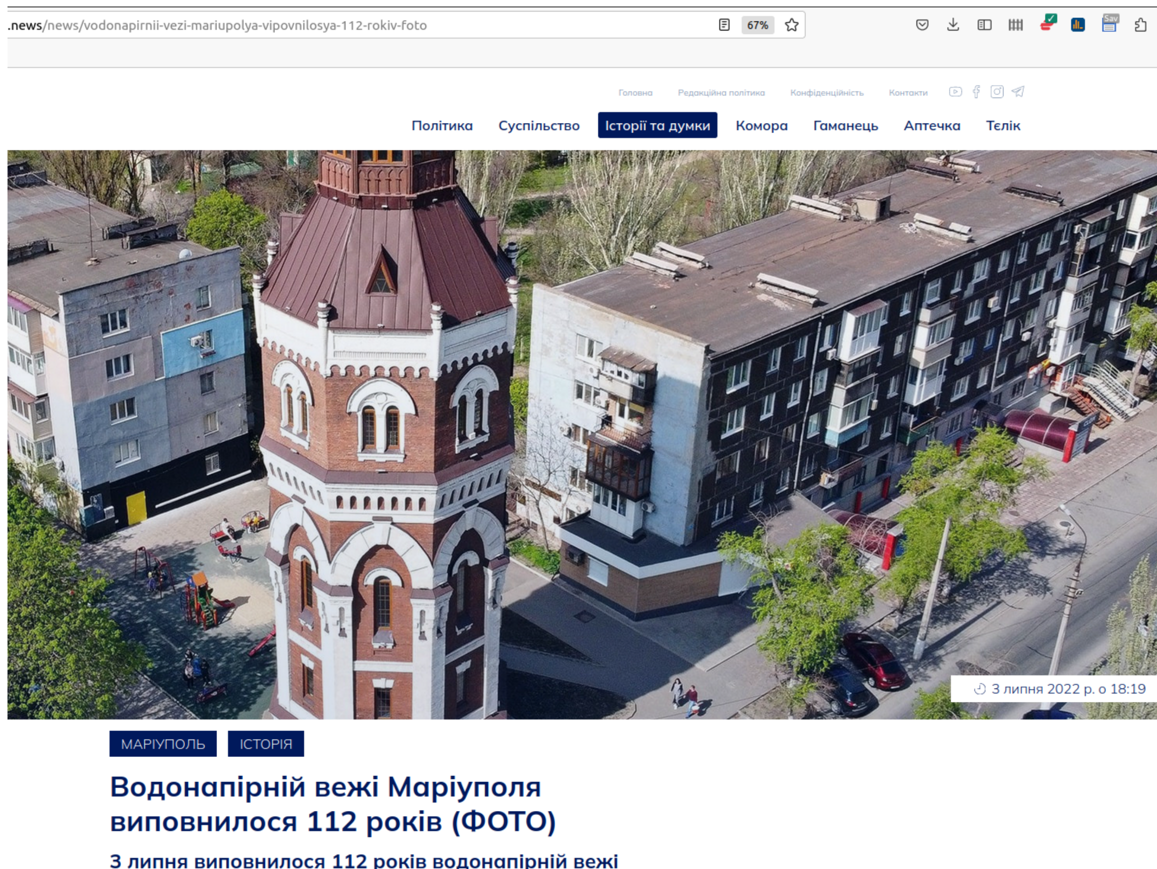
Координаторка проектів «Маріуполь – це Україна», «Малюємо заради миру», «Маріуполь туристичний». З 2017 р. – голова арт-центру «Театр всередині тебе». Здобула науковий ступінь кандидата історичних наук (прирівнюється до диплома доктора філософії). Наразі доцент кафедри культурології Маріупольського державного університету, який тимчасово розташувався у Київському національному університеті будівництва і архітектури.

Є автором більше ніж 200 публікацій наукового та публіцистичного стилю та монографії «Ілюстрована історія театральної культури Маріуполя» (2017 р.); а також редактором і упорядником декількох маріупольських видань, спрямованих на підтримку талановитої молоді Маріуполя: «Альманах конкурсних робіт учнівської та студентської молоді загальноміського конкурсу „Маріуполь – це Україна“» (2016 р.); Маріупольська розмальовка «Розфарбуй місто» (2016 р.); Збірка творчих робіт маріупольців «Мелодії незримих почуттів» (2016 р.).

Фейсбук: Olga Demidko
Блог: `https://mrpl.city/blogs/olga-demidko`
Ольга Демідко - публікації (Репозитарій МДУ)
Ольга Демідко - публікації (Інтернет-Архів)
Ольга Демідко - публікації (Google Scholar)

Ольга Олександрівна Демідко
кандидат історичних наук, доцент кафедри культурології
Маріупольський університет
Преображенська 6, місто Київ 03037

Скріншот - Оригінал

(1)

/news/vodonapirnii-vezi-mariupolya-vipovnilosya-112-rokiv-foto

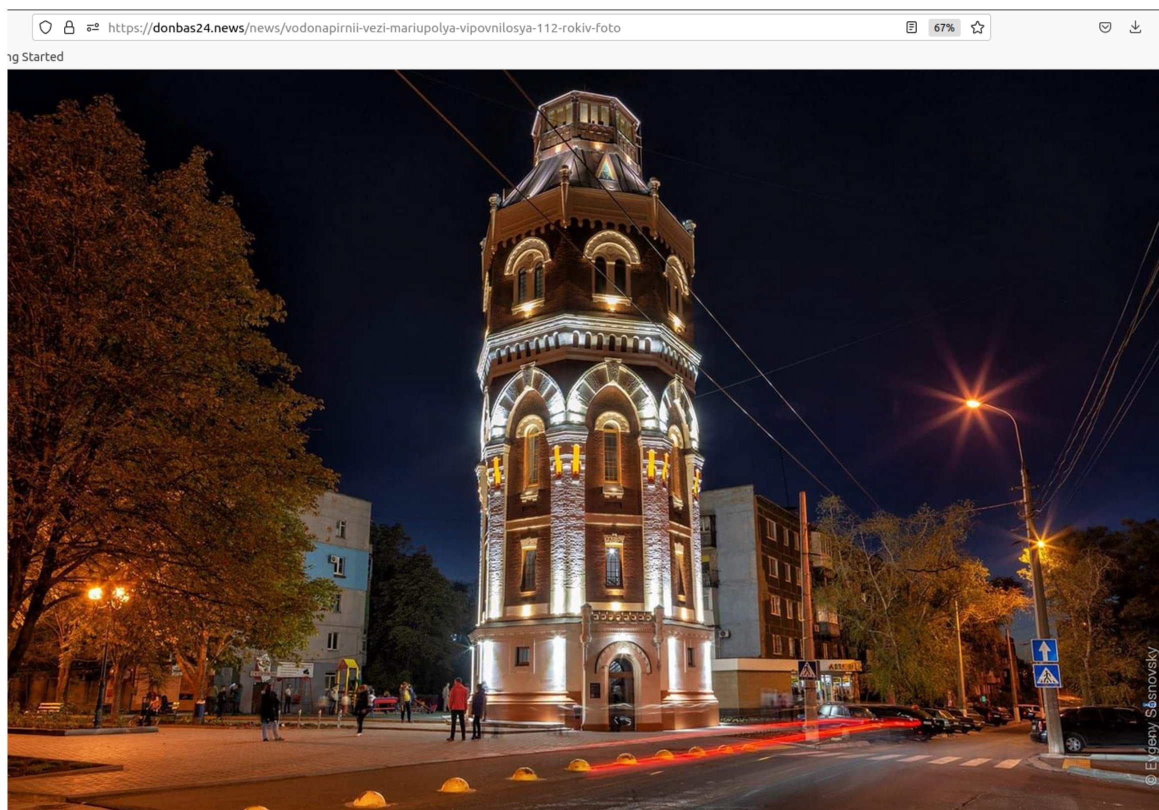
МАРІУПОЛЬ ІСТОРІЯ

Водонапірній вежі Маріуполя виповнилося 112 років (ФОТО)

3 липня виповнилося 112 років водонапірній вежі Маріуполя, яка вже давно стала архітектурною візитівкою міста

Коли постає питання, що є архітектурним символом Маріуполя, зазвичай виникає образ водонапірної вежі, яка прикрашає місто, що вигідно виділяється у навколишньому урбаністичному пейзажі та має насичену історію.

(2)

https://donbas24.news/news/vodonapirnii-vezi-mariupolya-vipovnilosya-112-rokiv-foto
67%
ng Started
© Evgeny Sosnovsky

ІСТОРІЯ

(3)

24.news/news/vodonapirnii-vezi-mariupolya-vipovnilosya-112-rokiv-foto 90%

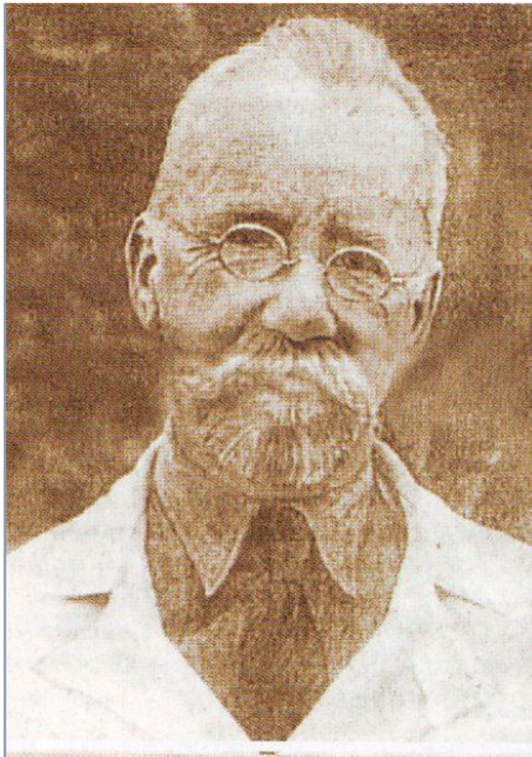
ІСТОРІЯ

Спроектував майбутній маріупольський символ німець, лютеранин Віктор Олександрович Нільсен у 1908 році. Він приїхав на постійне проживання до міста у 1900 р. і став головним міським архітектором Маріуполя. У 2017 році на його честь була названа вулиця, на якій розташована вежа. Роботи з будівництва вежі розпочалися в грудні 1909 року. Сьогодні це — пам'ятник архітектури, а тоді — «об'єкт життєвої необхідності», адже вона була одним з ключових елементів першого міського водопроводу. Ось чому реалізація проєкту спорудження міського водоканалу стала одним з пріоритетних напрямів, але разом з тим і найбільшим «головним болем» міської влади Маріуполя. Хоча в планах спорудження водопроводу було вже не один рік, детальний план Віктора Олександровича Нільсена (1871 — 1941) затвердили зі схвалення самого прем'єр-міністра Російської імперії Петра Аркадійовича Столипіна (1862 — 1911) лише в 1908 році.

Споруджувана протягом двох років міська водопровідна мережа в підсумковому варіанті, запущеному 3 липня 1910 року, являла собою розгалужений водопровід протяжністю двадцять один з половиною кілометр з водозабірними колонками, біля яких в будках доглядачі збирали плату за відпущений обсяг живлющої вологи, куди вода подавалася за допомогою водонапірної башти. Згідно з реалізованим проєктом частина лінії була безпосередньо заведена в будинки привілейованої еліти Маріуполя.

(4)

s24.news/news/vodonapirnii-vezi-mariupolya-vipovnilosya-112-rokiv-foto 90%

Архітектор Віктор Нільсен

Десятьма роками раніше В. Нільсен побудував дуже схожу вежу на березі Волги в місті Рибінськ (1899 р.), тому у нього вже був потрібний досвід. Вода з бака на четвертому поверсі вежі подавалася до спеціальних колонок, куди маріупольці приходили, аби купити води. Довжина водогону складала 21 кілометр. Водночас вода була проведена до будинків забезпечених

(5)

ıs24.news/news/vodonapirnii-vezi-mariupolya-vipovnilosya-112-rokiv-foto 90%

Десятьма роками раніше В. Нільсен побудував дуже схожу вежу на березі Волги в місті Рибінськ (1899 р.), тому у нього вже був потрібний досвід. Вода з бака на четвертому поверсі вежі подавалася до спеціальних колонок, куди маріупольці приходили, аби купити води. Довжина водогону складала 21 кілометр. Водночас вода була проведена до будинків забезпечених маріупольців. За відомостями міської управи, в 1911 р. водопровід обслуговував дві третини населення міста, близько 30 000 жителів. Решта користувалася колодязями та іншими джерелами. У такому вигляді міський водоканал з обслуговування більшої частини жителів (дві третини від загальної кількості) проіснував аж до 1932 року, коли в місті гирла Кальміусу було розпочато будівництво нової централізованої системи міського водопостачання. Залишившись без роботи, Маріупольська водонапірна башта виконувала роль пожежної каланчі, адже вона ще продовжувала залишатися однією з найвищих точок міської архітектури.

АРХІТЕКТУРА

Водонапірна вежа створена в формах еклектики, тобто поєднує елементи різних стилів, що знайшли своє втілення в романських і готичних мотивах віконних прорізів і в системі прикрас фасаду вежі. Вона має чотири яруси й вісім граней у периметрі. Із зовнішнього декору водонапірної вежі Маріуполя варто підкреслити напівкругле оформлення прорізів здвоєних вікон четвертого ярусу, що нависає над стінами, елементи переходу карниза над верхнім ярусом в площину скатів даху і рельєф парапету оглядового майданчика на її вершині.

І хоча у маріупольської водонапірної вежі є сестра-близнюк — Рибінська водонапірна вежа, все ж вона унікальна. Старша Рибінська сестра — більш сувора і зовні скромна, а молодша Маріупольська — яскрава і святкова.

(6)

І хоча у маріупольської водонапірної вежі є сестра-близнюк — Рибінська водонапірна вежа, все ж вона унікальна. Старша Рибінська сестра — більш сувора і зовні скромна, а молодша Маріупольська — яскрава і святкова.

Водонапірна вежа Маріуполя

Рибінська водонапірна вежа

ЛЕГЕНДА

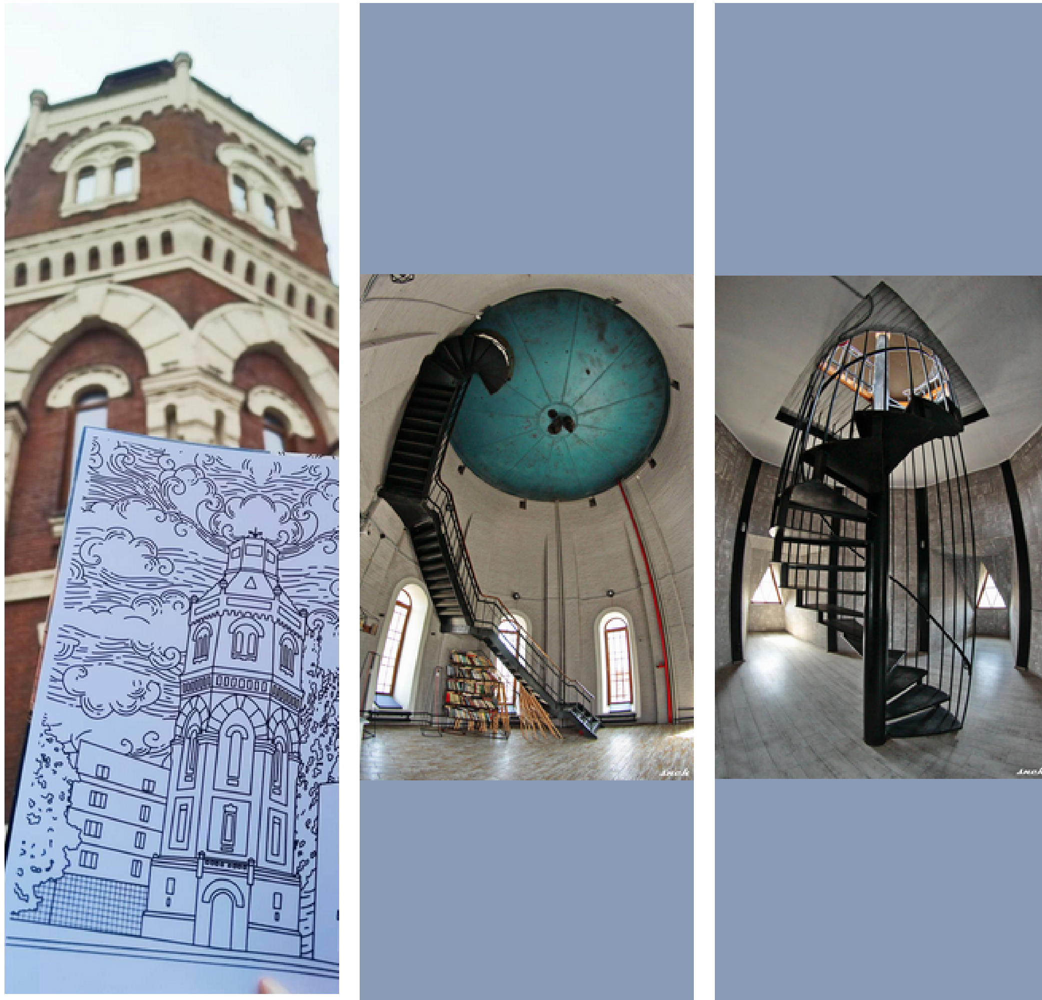
(7)

ws/vodonapirnii-vezi-mariupolya-vipovnilosya-112-rokiv-foto

ЛЕГЕНДА

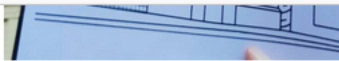
Існує легенда, що під час Другої світової війни вежа не зазнала серйозних пошкоджень завдяки оригінальній методиці, використаній під час будівництва. Мешканці міста вважали, що її врятували курячі яйця, які міцніше поєднували цемент, ніж цегла. Правда це, чи тільки легенда, для нас важливо, що вона все ж таки вціліла.

Втім після повномасштабного вторгнення росії в Україну, попри те, що більшість історичних будівель Маріуполя пошкоджені чи повністю зруйновані, вежі вдалося вцілити. Це вже третя війна, в якій архітектурній пам'ятці пощастило «вистояти».

(8)

ews/news/vodonapirnii-vezi-mariupolya-vipovnilosya-112-rokiv-foto

Вежа Маріуполя до 24.02.2022

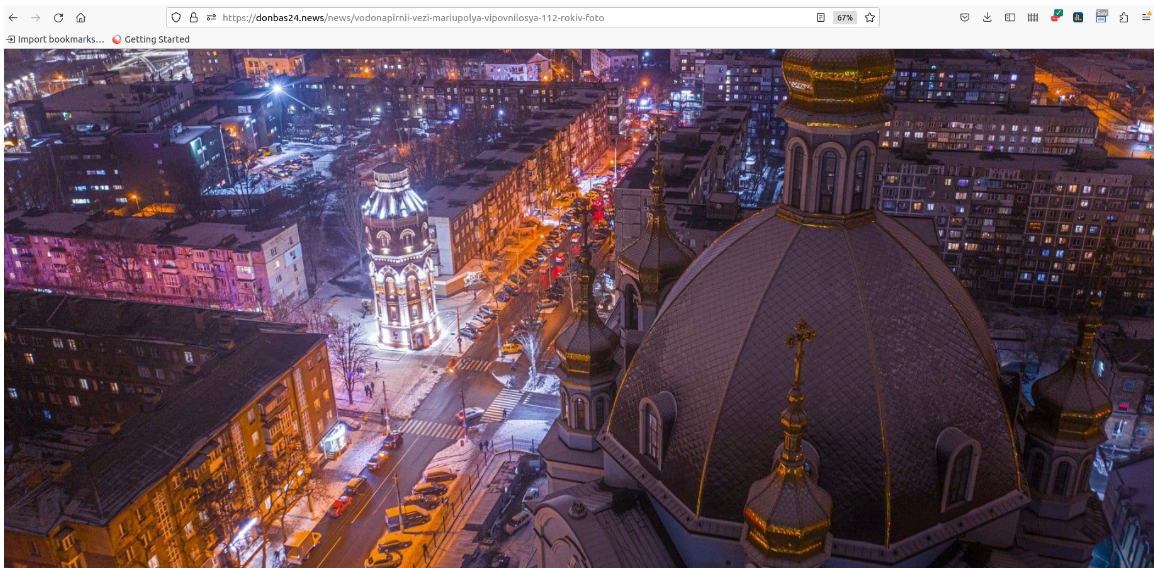
ПОДАЛЬША ДОЛЯ

Довгий час водонапірна вежа знаходилася в забутті. У 1983 році про історичну будівлю нарешті згадали і присвоїли їй статус пам'ятки архітектури місцевого значення під охоронним номером «31-ДЦ». Наприкінці 80-х років минулого століття виникла ідея реставрації будівлі та розміщення в ньому музею містобудування Маріуполя. Хоча, на жаль, ця ідея так і не була втілена в життя.

У 1987–1988 роках фахівцями Київського інституту «Укрпроектреставрація» було проведено обстеження будівельних конструкцій башти та розроблений проєкт її реставрації. У ході реконструкції її вигляд не зазнав значних змін. Єдине, що було зроблено — розширена і засклена оглядова вежа, а поверхню будівлі покрили захисним шаром. У 1996 р. у будівлі було розташовано відділення банку. А після спалення приміщення Маріупольської міськради до вежі переїхали кілька структурних підрозділів міськради. Пізніше покинула вежу і міськрада, після чого вона відкрила свої двері для культурно-освітнього проєкту VEZHA. У 2018 році до 240-річчя Маріуполя вежа отримала підсвітлення.

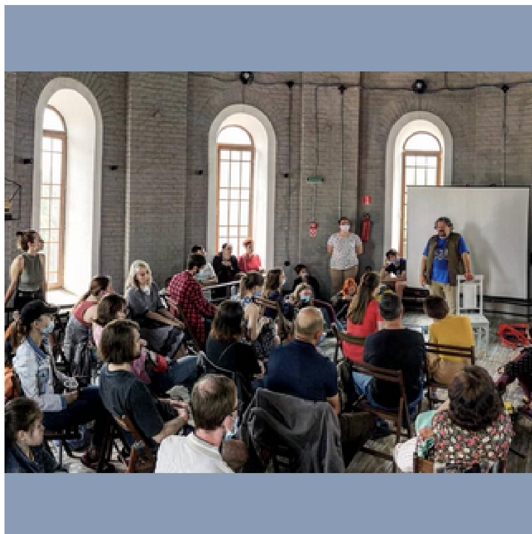
(9)

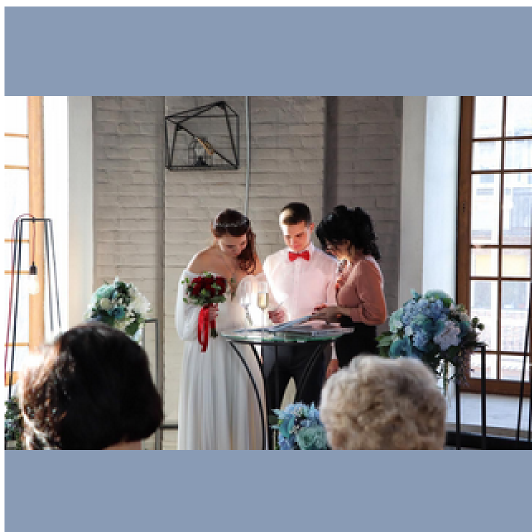

(10)

odonapirnii-vezi-mariupolya-vipovnilosya-112-rokiv-foto

До війни вона була найвідвідуванішим місцевим туристичним об'єктом, з верхнього оглядового майданчика якого відкривалася дивовижна панорами міста. А під час воєнних дій у березні-квітні 2022 року вона стала прихистком для багатьох маріупольців.

(11)

https://donbas24.news/news/vodonapirnii-vezi-mariupolya-vipovnilosya-112-rokiv-foto 67%

Читайте також:

«Ключі є, а дверей нема. Все згоріло»: навіщо маріупольці зберігають ключі від рідних домівок (ФОТО)

(12)

onbas24.news/news/vodonapirnii-vezi-mariupolya-vipovnilosya-112-rokiv-foto 90%

Читайте також:

«Ключі є, а дверей нема. Все згоріло»: навіщо маріупольці зберігають ключі від рідних домівок (ФОТО)

Найсвіжіші новини та найактуальнішу інформацію про Донецьку й Луганську області також читайте в нашому телеграм-каналі Донбас24.

ФОТО: Олександр Мальон, Євген Сосновький, М. ЕНАВ та з відкритих джерел

 Демідко Ольга

 7 0

(13)